

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МЕТАЛУРГІЙНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ

**Робоча програма, плани семінарських занять та
методичні вказівки до вивчення дисципліни
“БЮДЖЕТНА СИСТЕМА”
для студентів спеціальності
6.072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
заочної форми навчання**

**Дніпро НМетАУ
2016**

ЗМІСТ

1. Робоча програма дисципліни “Бюджетна система”	3
2. Плани семінарських занять з дисципліни “Бюджетна система”	10
3. Рекомендована тематика рефератів з дисципліни “Бюджетна система”	20
4. Питання до підсумкового контролю знань з дисципліни “Бюджетна система”	23
5. Типові тестові завдання з дисципліни “Бюджетна система”	25
6. Приклади типових задач з дисципліни “Бюджетна система”	44

1. РОБОЧА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ “БЮДЖЕТНА СИСТЕМА”

Розподіл навчальних годин (Денна форма навчання)

	Усього	Чверті
		11
Усього годин за навчальним планом, у тому числі:	120	120
Аудиторні заняття, з них:	64	64
Лекції	40	40
Лабораторні роботи	0	0
Практичні заняття	0	0
Семінарські заняття	24	24
Самостійна робота, у тому числі при:	56	56
підготовці до аудиторних занять	43	43
підготовці до модульного контролю	0	0
виконанні курсових проектів (робіт)	0	0
виконанні індивідуальних завдань	0	0
опрацюванні розділів програми, які не викладаються на лекціях	9	9
Заходи семестрового контролю		дифзалік

Характеристика дисципліни

Навчальна дисципліна "Бюджетна система" є нормативною і входить до циклу професійно-орієнтованих дисциплін.

Мета вивчення дисципліни – формування знань з організації та функціонування бюджетної системи, її ролі у соціально-економічному розвитку країни.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен **знати**:

- роль і місце бюджету у перерозподільних відносинах суспільства;
- загальні засади бюджетного устрою і принципи побудови бюджетної системи;
- сутність, функціональне призначення та особливості структури основних елементів бюджетної системи (консолідованого бюджету, державного бюджету, місцевих бюджетів);
- завдання, принципи й методи бюджетного планування;

- основні методи і джерела формування доходів бюджету, напрямки і форми фінансування видатків;
- загальні методики визначення обсягів бюджетних видатків, що забезпечують реалізацію відповідних функцій держави;
- основні принципи та форми державного кредиту, стратегії і технології управління державним боргом.

вміти:

- аналізувати доходно-видаткову структуру консолідованого і державного бюджетів, її відповідність поточній макроекономічній ситуації;
- визначати і обґрунтовувати напрямки вдосконалення структури доходів та видатків бюджету відповідно до стратегії соціально-економічного розвитку країни;
- обчислювати за типовими методиками розмір прямих податків з доходів юридичних і фізичних осіб, непрямих податків та інших обов'язкових бюджетних платежів;
- розраховувати та аналізувати показники внутрішньої і зовнішньої державної заборгованості.

Критерії успішності – отримання позитивних оцінок при виконанні підсумкової (екзаменаційної) роботи.

Засоби діагностики успішності навчання –комплект екзаменаційних білетів.

Зв'язок з іншими дисциплінами – передумовою успішного опанування дисципліни є засвоєння знань з таких дисциплін як "Політична економія", "Макроекономіка", "Національна економіка" і "Соціальна економіка". Отримані теоретичні знання і практичні навички є необхідними для сприйняття дисциплін, що будуть викладатися на наступних курсах.

Набуті знання і вміння використовуються для: моніторингу, аналізу та прогнозування основних тенденцій бюджетного процесу; визначення цільових пріоритетів, макромеханізмів та соціально-економічних наслідків бюджетної політики; ефективної взаємодії із ланками бюджетної системи.

Зміст дисципліни “Бюджетна система”

Лекційний курс

№№ з/п	Назва розділу/теми та її зміст	Тривалість (годин)
1	<p>Сутність, призначення і роль бюджету держави</p> <p>Функції держави - визначальний чинник формування бюджету. Багатогранність бюджету як суспільного явища. Бюджет держави як економічна категорія. Роль і місце бюджету у перерозподілених відносинах у суспільстві. Взаємозалежність ВВП, національного доходу та бюджету. Бюджетна централізація ВВП та її межі. Об'єктивна тенденція зростання бюджетної централізації ВВП, чинники, що протидіють цій тенденції. Фінансові протиріччя у суспільстві, пов'язані із формуванням бюджету, та способи їх вирішення. Забезпечення оптимальності пропорції розподілу й перерозподілу ВВП. Бюджетний вплив на забезпечення економічного і соціального розвитку. Бюджетна модель суспільства, необхідність її формування в Україні. Роль і місце бюджету у фінансово-кредитному механізмі. Бюджет у системі фінансового забезпечення потреб соціально-економічного розвитку, сфера поширення бюджетного фінансування. Бюджетні асигнування як “мультиплікатори” економічного росту. Бюджет у системі фінансового регулювання, його визначальна роль у сукупності економічних методів управління економікою. Інструменти бюджетного впливу на соціально-економічний розвиток.</p>	2
2	<p>Бюджет як основний фінансовий план держави</p> <p>Бюджет як основний фінансовий план держави. Склад і структура доходної і видаткової частин бюджету, фактори, що впливають на них. Відмінності між бюджетом як фінансовим планом і бюджетом як економічною категорією. Правовий характер бюджету як фінансового плану, його чинники. Бюджет як віддзеркалення економічної, соціальної і міжнародної політики держави. Поточний бюджет і бюджет розвитку. Бюджетний процес і його складові. Завдання, принципи й методи бюджетного планування. Чинники, що визначають якість розробки бюджету. Виконання бюджету.</p>	1
3	<p>Бюджетний дефіцит і джерела його фінансування</p> <p>Стан бюджету: рівновага доходів і видатків; бюджетний надлишок; бюджетний дефіцит. Фактори, що визначають стан бюджету. Джерела покриття бюджетного дефіциту. Державний кредит.</p>	1
4	<p>Бюджетний устрій та побудова бюджетної системи України</p> <p>Поняття бюджетного устрою і бюджетної системи, їх співвідношення. Основи бюджетного устрою: встановлення принципів побудови бюджетної системи; виділення видів бюджетів; організація розмежування доходів і видатків між ланками бюджетної системи; встановлення характеру взаємодії між бюджетами.</p> <p>Принципи побудови бюджетної системи. Поєднання централізованих і децентралізованих бюджетів як основа демократичного бюджетного устрою. Альтернативні принципи встановлення взаємозв'язку централізованих і децентралізованих бюджетів: єдність бюджетної системи та автономність кожного бюджету. Визначальні ознаки єдності бюджетної системи, передумови її встановлення. Законодавче визначення бюджету держави як єдиного фонду фінансових ресурсів. Перевага й недоліки бюджетної системи, побудованої на принципі єдності. Поняття і характерні ознаки принципу</p>	1

	<p>автономності бюджетів, його забезпечення. Автономність бюджетів як визначальна передумова раціональної та ефективної фінансової діяльності місцевих органів влади й управління.</p> <p>Види бюджетів. Центральний бюджет держави, його призначення. Місцеві бюджети, їх види. Централізовані регіональні бюджети та бюджети в поселеннях.</p> <p>Засади розмежування видатків між окремими бюджетами. Територіальний та відомчий підходи до розподілу видатків. Фактори, що визначають порядок і пропозиції розподілу доходів між бюджетами. Закріплені та регулюючі доходи. Чинники й порядок закріплення доходів. Види регулюючих доходів і порядок бюджетного регулювання. Закон України “Про бюджетну систему України”. Принципи побудови бюджетної системи України, їх оцінка. Склад бюджетної системи України. Державний бюджет України, його призначення, склад та структура доходів і видатків. Роль державного бюджету в регіональному, галузевому і соціальному перерозподілі. Республіканський бюджет Криму. Місцеві бюджети, їх види, склад та структура доходів і видатків. Роль республіканського бюджету Криму та місцевих бюджетів у регіональному розвитку.</p>	
5	<p>Міжбюджетні відносини та система бюджетного вирівнювання</p> <p>Характер і форми взаємовідносин між бюджетами. Нерівномірність економічного розвитку регіонів як передумова бюджетного вирівнювання. Субсидіювання та його види: субсидії, субвенції, дотації. Порядок виділення та використання окремих видів субсидіювання.</p> <p>Вилучення бюджетних надлишків як форма взаємовідносин між бюджетами і бюджетного регулювання. Бюджетні позички, їх причини, порядок виділення і погашення. Взаємні розрахунки між бюджетами, причини їх виникнення і порядок проведення.</p>	1
6	<p>Система доходів бюджету</p> <p>Методи формування доходів бюджету. Доходи держави від підприємницької діяльності. Доходи від державних майна, угідь, послуг. Податковий метод мобілізації доходів бюджету. Державні позики.</p> <p>Джерела формування доходів бюджету. ВВП і національний дохід як основа доходної бази бюджету. Причини й умови використання національного багатства для формування доходів бюджету.</p> <p>Склад і структура доходів бюджету України. Правове регулювання формування доходів. Особливості податкової структури України, її відмінності від розвинених країн</p> <p>Загальна характеристика податкової системи України. Види непрямих податків, їх роль у доходах бюджету. Пряме оподаткування, його види, значення прямих податків у формуванні доходів бюджету. Платежі за ресурси, їх вади, роль у доходах бюджету.</p> <p>Неподаткові доходи бюджету. Надходження від використання і реалізації майна, що належить державі. Надходження від приватизації майна державних підприємств. Доходи рентного характеру. Інші неподаткові доходи бюджету. Надходження у бюджет від державних позик.</p> <p>Організація мобілізації доходів бюджету.</p>	2
7	<p>Система видатків бюджету</p> <p>Функції держави, їх вплив на склад і структуру видатків бюджету. Роль видатків бюджету у фінансовому забезпеченні потреб соціально-економічного розвитку. Галузева і цільова структура бюджетних видатків. Оптимізація структури видатків бюджету, її критерії.</p> <p>Бюджетне фінансування. Форми бюджетного фінансування: кошторисне</p>	1

	фінансування, державне фінансування інвестицій, позички з бюджету державним підприємствам, державні дотації. Методи бюджетного фінансування.	
8	<p>Видатки бюджету на економічну діяльність держави та науку</p> <p>Склад видатків бюджету на народне господарство, їх роль і місце у розвитку економіки. Бюджет і структурна перебудова економіки України. Напрямки і форми бюджетного фінансування народного господарства. Бюджетні інвестиції, їх види. Капітальні вкладення і джерела їх фінансування. Конкурсний відбір об'єктів бюджетного інвестування, його завдання і критерії. Бюджетне фінансування економіки за рахунок цільових державних позик. Позики з бюджету державним підприємствам, порядок їх видачі і погашення. Порядок дотування збиткових підприємств. Шляхи фінансового оздоровлення державного сектора і ліквідації збитковості. Операційні затрати в народному господарстві, їх склад і призначення. Роль і місце бюджету у фінансуванні операційних витрат. Видатки бюджету на науку. Організація наукових досліджень і джерела їх фінансування. Фінансування наукових установ Академії наук України. Фінансування наукових досліджень у відомчих наукових закладах та вищих закладах освіти.</p>	0
9	<p>Видатки бюджету на соціальний захист населення і соціальну сферу</p> <p>Форми й види соціального захисту населення. Склад видатків бюджету на соціальний захист населення, їх роль в умовах переходу до ринкової економіки. Адресні субсидії громадянам на житло і комунальні послуги. Види разової фінансової допомоги громадянам. Форми й методи фінансового забезпечення соціальної сфери. Бюджетне фінансування закладів соціальної сфери, його організація. Основа кошторисного фінансування. Видатки бюджету на освіту, їх склад і структура. Бюджетні заклади освіти, особливості організації їх діяльності. Фінансування загальноосвітніх шкіл. Оперативно сільові показники діяльності шкіл, порядок їх визначення. Система заробітної плати вчителів і порядок планування фонду заробітної плати. Складання і перевірка кошторису загальноосвітніх шкіл. Особливості кошторисного фінансування шкіл-інтернатів. Фінансування дитячих дошкільних закладів. Бюджетне фінансування вищої освіти. Особливості кошторисного планування у вищих закладах освіти. Система заробітної плати працівників вищої школи. Позабюджетні кошти державних вищих закладів освіти. Видатки бюджету на охорону здоров'я, їх склад і структура. Бюджетні заклади охорони здоров'я, організація їх кошторисного фінансування. Фінансування медичних установ за нормативом бюджетних видатків на одного жителя. Особливості організації фінансової діяльності закладів охорони здоров'я в умовах страхової медицини. Система заробітної плати медичних працівників і порядок планування фонду заробітної плати. Складання й перевірка кошторису лікарні. Фінансовий план територіального медичного об'єднання. Бюджетне фінансування закладів культури, склад видатків. Особливості кошторису бібліотек, будинків культури та інших культурно-освітніх закладів. Фінансування преси, радіо, телебачення. Фінансування розвитку фізичної культури і спорту, роль бюджету в державній підтримці олімпійського руху.</p>	1
10	<p>Видатки бюджету на оборону і управління</p> <p>Фінансові та політичні аспекти видатків держави на оборону. Воєнна доктрина країни та її вплив на рівень і розмір видатків на оборону. Склад видатків на</p>	0

	оборону, порядок їх планування і фінансування. Видатки бюджету на державне управління, їх склад. Утримання органів законодавчої і виконавчої влади. Видатки на судові органи і прокуратуру. Видатки на правоохоронні органи. Видатки на утримання податкової адміністрації та митних органів. Порядок планування і фінансування видатків бюджету на управління.	
11	Видатки бюджету на обслуговування державного боргу Державний кредит як специфічна ланка фінансових відносин. Державна політика позикових фінансів, її передумови. Форми державного кредиту, їх призначення. Суб'єкти державного кредиту, їх класифікація. Чинники державного кредиту. Бюджетний дефіцит як основний чинник державного кредиту. Джерела покриття дефіциту бюджету, роль і місце державного кредиту. Передумови державного кредиту: наявність кредиторів, у яких є вільні кошти, довіра з боку кредиторів до держави; зацікавленість у наданні позик; спроможність держави погасити борги і виплатити дохід. Державні позики як основна форма державного кредиту. Класифікація видів державних позик: за правом емісії; за ознакою держателів цінних паперів; за формою виплати доходів; за термінами погашення; за методами розміщення. Види цінних паперів з державних позик: облігації та казначейські зобов'язання (векселі). Державний борг, його структура. Внутрішній та зовнішній, поточний та капітальний державний борг. Обслуговування державного боргу. Видатки бюджету на обслуговування державного боргу. Управління державним боргом. Способи управління: конверсія, консолідація, уніфікація, обмін облігацій за регресивним співвідношенням, відстрочка погашення, анулювання.	2

Семінарські заняття

№№ з/п	Тема заняття та її зміст	Тривалість (годин)
1	Сутність, призначення і роль бюджету держави	1
2	Бюджет як основний фінансовий план держави	0
3	Бюджетний дефіцит і джерела його фінансування.	0
4	Бюджетний устрій та побудова бюджетної системи України	0
5	Міжбюджетні відносини та система бюджетного вирівнювання	0
6	Система доходів бюджету	1
7	Система видатків бюджету	0
8	Видатки бюджету на економічну діяльність держави та науку	0
9	Видатки бюджету на соціальний захист населення і соціальну сферу	1
10	Видатки бюджету на оборону і управління.	0
11	Видатки бюджету на обслуговування державного боргу	1

Рекомендована література

Основна

1. Артус М.М., Хижа Н.М. Бюджетна система України: Навчальний посібник [Електронний ресурс]. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2005. – 220 с. – Режим доступу: <http://www.info-library.com.ua/books-book-122.html>

2. Базилевич В.Д., Баластрик Л.О. Державні фінанси: навчальний посібник / За заг. ред. В.Д. Базилевича. - К. : Атіка, 2004. - 368 с.

3. Білоцерківець В.В., Завгородня О.О. Бюджетна система: Конспект лекцій. Частина I, II. - Дніпропетровськ: НМетАУ, 2008.

4. Василик О.Д., Павлюк К.В. Державні фінанси України: Підручник. - К.:ЦНЛ, 2004.- 608 с.

5. Єпіфанов А.О., Д'яконова І.І., Сало І.В. Бюджет України. Монографія: у 2 кн. – Суми : ДВНЗ УАБС НБУ, 2010.

6. Іванов Ю.Б., Крисоватий А.І., Десятнюк О.М. Податкова система: Підручник. – К.: Атіка, 2006. – 920 с.

7. Клець Л. Є. Бюджетний менеджмент : навчальний посібник для вузів - К. : Центр учбової літератури, 2007. - 639 с.

8. Фещенко, Л. В. Бюджетна система України : навчальний посібник / Л.В. Фещенко, П.В. Проноза, Н.В. Кузьминчук. - Х.: ВД "ІНЖЕК", 2007. - 292 с.

9. Юрій С., Бескід Й. Бюджетна система. - К.: Вища школа, 2000.- 365 с.

Додаткова

1. Баранова В.Г. Бюджетна система: Навчальний посібник [Текст]/ В.Г.Баранова, О.Ю. Дубовик, В.П. Хомутенко. — Одеса: Атлант. - 2014. — 392 с.

2. Благун І.Г. Бюджетний менеджмент: Навчальний посібник [Текст]/ І.Г. Благун, Р.М. Воронко, М.Л. Бучкович. - Львів: Магнолія, 2006. - 224 с.

3. Бюджетна система: Навчальний посібник/ Алексєєв І. В., Ярошевич Н. Б., Чушак-Голобородько А. М. - К.: Хай-Тек Прес, 2007. - 363 с.

4. Іванов Ю.Б., Петросянц К.В. Альтернативні системи оподаткування. Навчальний посібник для ВНЗ. – Х.: ИНЖЭК, 2007. – 272 с.

5. Соціальна інфраструктура і політика: Навч. посібник / За ред А.В. Бєляєва. - К.: КНЕУ, 2000. - 212 с.

6. Стігліц Дж. Е. Економіка державного сектору. - К.: Основи, 1998. - 560 с.

7. Тарангул Л.Л. Оподаткування та регіональний розвиток.- Ірпінь, Академія ДПС України, 2003.- 286 с.

8. Періодичні видання «Економіка України», «Фінанси України», «Бюлетень Національного банку України».

9. Офіційний Інтернет-сайт Верховної Ради України rada.gov.ua

10. Офіційний Інтернет-сайт Державного комітету статистики України ukrstat.gov.ua

11. Офіційний Інтернет-сайт Міністерства фінансів України mfu.gov.ua

12. Офіційний Інтернет-сайт НБУ bank.gov.ua

13. Офіційний урядовий портал Кабінету Міністрів України kmu.gov.ua

2. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Сутність, призначення та роль бюджету держави

План семінарського заняття:

1. Функції держави як визначальний чинник формування державного бюджету.
2. Бюджет держави як економічна категорія. Роль і місце бюджету у перерозподільних відносинах суспільства.
3. Взаємозалежність ВВП, НД та бюджету. Бюджетна централізація ВВП та її межі. Фінансово-бюджетна модель суспільства.
4. Бюджет у системі фінансового регулювання. Інструменти бюджетного впливу на динаміку соціально-економічних процесів.

Проблемні та дискусійні питання:

1. Розкрийте основні економічні функції держави та проаналізуйте особливості реалізації кожної з них в економіці України.
2. Надайте визначення та наведіть структуру державних фінансів. Охарактеризуйте її основні елементи.
3. Розкрийте зміст державного бюджету як економічної категорії.
4. Охарактеризуйте соціально-економічну роль бюджетної системи в національній економіці.
5. Які, на Вашу думку, повинні бути межі бюджетної централізації ВВП в Україні?
6. Проаналізуйте механізми бюджетного регулювання. Який з них, на вашу думку, доцільно використовувати в Україні?

Література

1. Базилевич В.Д., Баластрик Л.О. Державні фінанси: навчальний посібник / За заг. ред. В.Д. Базилевича. - К. : Атіка, 2004. – С. 112-156.
2. Бюджетна система: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. — 2-ге вид., перероб. і доп. / В. М. Опарін, В. І. Малько, С. Я. Кондратюк, Г. Б. Коломієць. — К.: КНЕУ, 2004. — С. 36 -59.
3. Бюджетний менеджмент: Підручник / В. М. Федосов, В. М. Опарін, І. А. Золотко та ін.; За заг. ред. проф. В. М. Федосова - К.: КНЕУ, 2002.- С.18-54.
4. Зимовець В.В. Державна фінансова політика економічного розвитку: Монографія [Текст] / В.В. Зимовець. – К.: НАН України ; Ін-т екон. та прогноз., 2010. – 356 с.
5. Стігліц Дж. Е. Економіка державного сектору. - К.: Основи, 1998. - С. 92-122.
6. Фещенко, Л. В. Бюджетна система України : навчальний посібник / Л.В. Фещенко, П.В. Проноза, Н.В. Кузьминчук. - Х. : ВД "ІНЖЕК", 2007. - С. 12 – 45.
7. Юрій С.І., Бескид Й.М. Бюджетна система України: Навч. посібник. – К.: НІОС, 2000. - С. 26-32.

Тема 2. Бюджет як основний фінансовий план держави

План семінарського заняття :

1. Бюджет як основний фінансовий план держави.
2. Чинники формування бюджету як фінансового плану. Взаємозв'язок бюджету з планом економічного і соціального розвитку та з іншими фінансовими планами.
3. Методи бюджетного планування.
4. Бюджетний процес і його етапи.
5. Оперативні органи управління бюджетним процесом, їх повноваження та функції.

Проблемні та дискусійні питання:

1. Охарактеризуйте бюджет як основний фінансовий план держави.
2. Розкрийте склад і структуру доходної й видаткової частин бюджету.
3. Що є основними завданнями бюджетного планування? Як досягти їх виконання?
4. Назвіть та охарактеризуйте основні етапи бюджетного процесу.
5. Проаналізуйте фактори, що впливають на формування доходів та видатків бюджету.
6. Поясніть, чому балансовий метод є основним методом бюджетного планування?
7. Чи потребує, на Вашу думку, вдосконалення бюджетний процес в Україні? Відповідь обґрунтуйте.
8. Які критерії дозволяють визначити якість розробки бюджету?
9. Чи потребує, на вашу думку, вдосконалення бюджетний процес в Україні?

Література

1. Базилевич В.Д., Баластрик Л.О. Державні фінанси: навчальний посібник / За заг. ред. В.Д. Базилевича. - К. : Атіка, 2004. – С. 124-161.
2. Бюджетна система: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. — 2-ге вид., перероб. і доп. / В. М. Опарін, В. І. Малько, С. Я. Кондратюк, Г. Б. Коломієць. — К.: КНЕУ, 2004. — С. 42 -67.
3. Бюджетний менеджмент: Підручник / В. М. Федосов, В. М. Опарін, І. А. Золотько та ін.; За заг. ред. проф. В. М. Федосова — К.: КНЕУ, 2002. — С. 54 - 67.
4. Василик О.Д., Павлюк К.В. Державні фінанси України: Підручник. — К.:ЦНЛ, 2004.— 28- 46 с.
5. Луніна І.О. Державні видатки, тенденції і факти зростання // Фінанси України. - 2001. - №4 - С.104-110.
6. Юрій С.І., Бескид Й.М. Бюджетна система України: Навч. посібник — К.: НІОС. - 2000. — С. 8-22, 329 -334.

Тема 3. Бюджетний дефіцит та джерела його фінансування

План з семінарського заняття:

1. Бюджетний дефіцит та його форми прояву.
2. Джерела фінансування державного бюджету та макроекономічні наслідки їх використання.
3. Концепції збалансування державного бюджету.

Проблемні та дискусійні питання:

1. Назвіть основні види бюджетного дефіциту та охарактеризуйте їх довгострокові й короткострокові наслідки.
2. Розкрийте регулюючий та стимулюючий потенціал бюджетного дефіциту.
3. Наведіть причини виникнення бюджетного дефіциту в Україні та проранжуйте їх за значущістю.
4. Джерела покриття бюджетного дефіциту та доцільність їх використання.
5. Концепції збалансування зведеного бюджету та їх практичне значення.
6. Проблеми оздоровлення бюджетної системи України та ліквідації бюджетного дефіциту.

Література

1. Базилевич В.Д., Баластрик Л.О. Державні фінанси: навчальний посібник / За заг. ред. В.Д. Базилевича. - К. : Атіка, 2004. – С. 230- 254.
2. Бюджетна система: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. — 2-ге вид., перероб. і доп. / В. М. Опарін, В. І. Малько, С. Я. Кондратюк, Г. Б. Коломієць. — К.: КНЕУ, 2004. — С. 32 -45, 178 -192.
3. Клець, Л. Є. Бюджетний менеджмент : навчальний посібник для вузів - К. : Центр учбової літератури, 2007. – С. 39 -56.
4. Радионова И. Макроэкономические факторы дефицита бюджета в Украине//Экономика Украины.-1998.-№ 9.- С.15-23.
5. Феценко, Л. В. Бюджетна система України : навчальний посібник / Л.В. Феценко, П.В. Проноза, Н.В. Кузьминчук. -Х. : ВД "ІНЖЕК", 2007. - 292 с.
6. Юрій С.І., Бескид Й.М. Бюджетна система України: Навч. посібник – К.: НІОС. - 2000. – С. 32 -35.

Тема 4. Бюджетний устрій та побудова бюджетної системи України

План семінарського заняття:

1. Поняття бюджетного устрою та бюджетної системи. Їх співвідношення.
2. Принципи побудови бюджетної системи.
3. Поєднання централізованих та децентралізованих бюджетів як основа демократичного бюджетного устрою.
4. Види бюджетів. Їх призначення та функції.
5. Етапи становлення і розвитку бюджетної системи України.

Проблемні та дискусійні питання:

1. Поясніть взаємозв'язок між бюджетним устроєм та бюджетною системою.
2. Розкрийте принципи побудови бюджетної системи. Чи потребує, на вашу думку, їх перелік певних доповнень?
3. Обґрунтуйте переваги й недоліки бюджетної системи, побудованої на принципах єдності та автономності окремих бюджетів.
4. Поясніть засади розмежування видатків і доходів між окремими ланками бюджетної системи.
5. Розкрийте роль місцевих бюджетів у регіональному розвитку.

Література

1. Бюджетний кодекс України. - К.:АТІКА, 2002.- 41 с.
2. Базилевич В.Д., Баластрик Л.О. Державні фінанси: навчальний посібник / За заг. ред. В.Д. Базилевича. - К. : Атіка, 2004. – С. 62- 96.
3. Бюджетна система: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. — 2-ге вид., перероб. і доп. / В. М. Опарін, В. І. Малько, С. Я. Кондратюк, Г. Б. Коломієць. — К.: КНЕУ, 2004. — С. 34 - 48.
4. Буряк П.Ю. Міжбюджетні відносини та перспективи формування місцевих бюджетів //Фінанси України. - 2001. - № 6. - С.14 -23.
5. Голубка С.М. : Інституціоналізація фінансового господарства України (історична ретроспектива) : Монографія / С.М.Голубка - К. : ДННУ "Академія фінансового управління", 2013. – 453 с.
6. Василик О.Д., Павлюк К.В. Державні фінанси України: Підручник. —К. :ЦНЛ, 2004.— С. 86 - 112.
7. Голинська О.В., Яцкевич І.В. Шляхи та резерви вдосконалення системи управління місцевими бюджетами: Монографія. – Одеса: ВМВ, 2013. – 190 с.
8. Юрій С.І., Бескид Й.М. Бюджетна система України: Навч. посібник – К.: НІОС. - 2000. – С. 338 -346.

Тема 5. Міжбюджетні відносини та система міжбюджетного вирівнювання

План семінарського заняття:

1. Характер і форми взаємовідносин між бюджетами.
2. Субсидіювання та його види: субсидії, субвенції, дотації.
3. Вилучення бюджетних надлишків як форма взаємовідносин між бюджетами і бюджетного регулювання.
4. Методика розрахунку бюджетних влучень та дотацій вирівнювання.

Проблемні та дискусійні питання:

1. Охарактеризуйте основні види бюджетних розрахунків між бюджетами. Обґрунтуйте причини їх виникнення.
2. Бюджетні позички, їх причини, порядок виділення і погашення.

3. Розкрийте основні види субсидіювання.
4. Розкрийте та проаналізуйте порядок виділення та використання окремих видів субсидіювання.
5. Чим Ви можете пояснити існування в Україні тільки вертикальних міжбюджетних відносин?

Література

1. Алієва В. Міжбюджетні відносини в Україні: тенденції і перспективи // Економіка України. – 2004.- №12. – С. 32 - 43.
2. Базилевич В.Д., Баластрик Л.О. Державні фінанси: навчальний посібник / За заг. ред. В.Д. Базилевича. - К. : Атіка, 2004. – С. 96 - 112.
3. Буряк П.Ю. Міжбюджетні відносини та перспективи формування місцевих бюджетів// Фінанси України. - 2001. - № 6. - С.14-23.
4. Бюджетний кодекс України.- К.:АТІКА, 2002.- 41 с.
5. Волохова І.С. Міжбюджетні відносини в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку: Монографія [Текст] / І.С. Волохова. - Одеса: Атлант, 2010. — 233 с.
6. Голубка С.М. : Інституціоналізація фінансового господарства України (історична ретроспектива) : Монографія / С.М.Голубка - К. : ДННУ "Академія фінансового управління", 2013. – 453 с.
7. Каун О.Б. Концептуальні засади формування місцевих міжбюджетних відносин в Україні // Фінанси України. - 2003.- № 6.- С.31-38.
8. Луніна І. О. Державні фінанси та реформування міжбюджетних відносин: Монографія [Текст]/ І.О. Луніна. – К.: НАН України ; Ін-т екон. та прогноз., 2006. – 432 с.
9. Тарангул Л.Л. Оподаткування та регіональний розвиток.- Ірпінь, Академія ДПС України, 2003.- С. 56 -97.

Тема 6. Система доходів бюджету(4 год.)

План семінарського заняття:

1. Методи формування доходів бюджету.
2. Склад і структура доходів бюджету.
3. Склад та принципи побудови податкової системи України.
4. Особливості формування доходів місцевих бюджетів.

Проблемні та дискусійні питання:

- 1.Спираючись на структуру доходів державного та місцевого бюджетів України, спробуйте визначити її недоліки та переваги.
- 2.Наведіть і охарактеризуйте інструменти оподаткування експортно – імпортової діяльності.
3. Охарактеризуйте принципи системи оподаткування.
4. У чому полягає сутність фіктивного емісійного метода формування доходів бюджету? У чому полягають його недоліки?
5. До якого типу податків відноситься ПДВ і чому?

6. Чому такі неподаткові доходи як ліцензійні збори, пеня і штрафи не можуть приймати участі у формуванні доходної частини державного бюджету?

7. Спробуйте розробити новий податок.

Література

1. Іванов Ю.Б., Крисоватий А.І., Десятнюк О.М. Податкова система: Підручник. – К.: Атіка, 2006. – С. 28-46, 89-120, 254- 287.

2. Крисоватий А. І. Аксіоми суспільного вибору у податкових фінансах // Економічна теорія. - 2007. - № 4. – С. 30-40.

3. Луніна І., Фролова Н. Бюджетні доходи та податкові повноваження місцевих органів влади // Економіка України. – 2007. -№ 4. – С. 37-47.

4. Луніна І.О., Кириленко О.П., Лучка А.В. та ін. Диверсифікація доходів місцевих бюджетів Монографія. – К.: НАН України ; Ін-т екон. та прогнозув., 2010. – 320 с.

5. Сідельникова Л.П. Податкова система: Навчальний посібник [Текст]/ Л.П. Сідельникова, Н.М. Костіна. - Київ: Ліра-К, 2013. - 579 с. - 2 - ге видання, перероб. і доп.

6. Тарангул Л.Л. Оподаткування та регіональний розвиток.- Ірпінь, Академія ДПС України, 2003.- С. 24-120.

7. Фещенко, Л. В. Бюджетна система України : навчальний посібник / Л.В. Фещенко, П.В. Проноза, Н.В. Кузьминчук. - Х. : ВД "ІНЖЕК", 2007. – С. 215-320.

8. Юрій С.І., Бескид Й.М. Бюджетна система України: Навч. посібник – К.: НІОС. - 2000. – С. 36 -194.

Тема 7. Система видатків бюджету (4 год.)

План семінарського заняття

1. Функції держави та їх вплив на структуру видатків бюджету.
2. Класифікації бюджетних видатків.
3. Розпорядники бюджетних коштів та їх повноваження.
4. Бюджетне фінансування та його форми.
5. Кошторисне фінансування.

Проблемні та дискусійні питання:

1. Проаналізуйте склад і структуру Державного бюджету України за останні кілька років. Визначте основні тенденції.

2. Обґрунтуйте залежність між рівнем бюджетних видатків та бюджетних доходів.

3. Як ви вважаєте, в чому полягає сенс розмежування поточного бюджету та бюджетного розвитку?

4. Визначте переваги та недоліки кошторисного фінансування.

5. Розробіть Вашу систему пріоритетів бюджетного фінансування.

6. Розкрийте основні принципи бюджетного фінансування. Як би Ви доповнили їх перелік?

7. Поясніть необхідність існування різноманітних класифікацій бюджетних видатків.

8. Розкрийте досвід бюджетного фінансування в розвинутих країнах світу. Що з нього доцільно використовувати в Україні?

9. Яка структура бюджетних видатків відповідає активній формі фінансування бюджетного дефіциту?

Література

1. Базилевич В.Д., Баластрик Л.О. Державні фінанси: навчальний посібник / За заг. ред. В.Д. Базилевича. - К. : Атіка, 2004. – С. 113 -145.

2. Васютинська Л.А. Система видатків бюджету в умовах розвитку програмно-цільового управління: Монографія [Текст] / Л.А. Васютинська. – Одеса, 2014. - 192 с.

3. Бюджетна система: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. — 2-ге вид., перероб. і доп. / В. М. Опарін, В. І. Малько, С. Я. Кондратюк, Г. Б. Коломієць. — К.: КНЕУ, 2004. — С. 76-98.

4. Луніна І. О. Політичні та економічні фактори зміни рівня державних видатків// Економіка України. - 2004. - №6.- С.12-21.

5. Стігліц Дж. Е. Економіка державного сектору. - К.: Основи, 1998. - С. 92-117.

6. Фещенко, Л. В. Бюджетна система України : навчальний посібник / Л.В. Фещенко, П.В. Проноза, Н.В. Кузьминчук. - Х. : ВД "ІНЖЕК", 2007. – 134-167 с.

7.Юрій С.І., Бескид Й.М. Бюджетна система України: Навч. посібник – К.: НІОС. - 2000. – С. 195-208.

Тема 8. Видатки бюджету на економічну діяльність держави та науку

План семінарського заняття:

1. Роль і місце Державного бюджету у розвитку національної економіки.
2. Основні форми і напрямки фінансування народного господарства.
3. Державні інвестиції та методика оцінки їх ефективності.
4. Державні закупівлі та контракти. Тендерні процедури.
5. Порядок дотування збиткових підприємств. Шляхи фінансового оздоровлення державного сектору.
6. Видатки бюджету на науку.

Проблемні та дискусійні питання:

1. Проаналізуйте критерії відбору підприємств для надання державної фінансової підтримки. Як ви вважаєте, чи можна їх доповнити?
2. Чому прикладні та фундаментальні дослідження мають різні джерела фінансування?
3. Який з механізмів фінансування державних інвестицій, на вашу думку, є більш ефективним?

4. Наведіть класифікацію наукових закладів і засоби їх фінансування.
5. На що спрямовані видатки бюджету на розвиток економіки і економічну діяльність?
6. Як ви вважаєте, які підприємства (галузі), перш за все, заслуговують на державні пільгові кредити. Чому?
7. Назвіть найбільш ефективні, на Вашу думку, шляхи і заходи фінансового оздоровлення економіки.
8. Що включають в себе операційні видатки? Наведіть приклади.
9. Чому на даному етапі розвитку економіки України інвестиції набувають такого великого значення? Наведіть основні задачі інвестиційної діяльності держави.

Література

1. Василик О.Д., Павлюк К.В. Державні фінанси України: Підручник. – К.:ЦНЛ, 2004.– С. 258-312.
2. Пересада А.А. Основы инвестиционной деятельности.- К.: Изд-во "Либра" ООО, 1996.- С. 52-59.
3. Розпутенко І. Управління державними видатками в перехідних економіках.-К.:Основи, 1993.- С.112- 128.
4. Стігліц Дж. Е. Економіка державного сектору. - К.: Основи, 1998. - С. 225-263.
5. Феценко, Л. В. Бюджетна система України : навчальний посібник / Л.В. Феценко, П.В. Проноза, Н.В. Кузьминчук. - Х. : ВД "ІНЖЕК", 2007. – С. 120-178.
6. Юрій С.І., Бескид Й.М. Бюджетна система України: Навч. посібник – К.: НІОС, 2000. - С.209-240.

Тема 9. Видатки бюджету на соціальний захист населення й утримання соціальної сфери

План семінарського заняття:

1. Склад видатків бюджету на соціальний захист населення. Роль соціальних видатків в умовах переходу до ринкових відносин.
2. Форми і методи фінансового забезпечення соціальної сфери. Кошторисне фінансування.
3. Видатки бюджету на освіту.
 - 3.1. Фінансування початкової школи. Особливості фінансування шкіл-інтернатів.
 - 3.2. Фінансування вищої школи.
4. Видатки бюджету на охорону здоров'я.

Проблемні та дискусійні питання:

1. Обґрунтуйте необхідність бюджетного фінансування соціальної сфери.
2. Проаналізуйте можливі напрямки поповнення фінансових ресурсів закладів освіти.

3. Проаналізуйте протиріччя у наданні послуг державного та приватного медичного страхування.

5. Розкрийте передумови та ключові проблеми реформування бюджетних витрат на соціальну сферу.

6. Проаналізуйте можливість та необхідність безкоштовного виховання і навчання дітей та молоді.

7. Проаналізувати систему фінансування охорони здоров'я в Україні під час формування ринкової економіки.

8. Розкрийте принципи та основні напрямки державної політики в галузі освіти.

9. Розкрийте передумови та завдання реформи пенсійної системи України.

10. Визначте проблеми на шляху створення фонду соціального страхування України, зокрема Фонду обов'язкового медичного страхування.

Література

1. Василик О.Д., Павлюк К.В. Державні фінанси України: Підручник. – К.:ЦНЛ, 2004. – С. 334 - 456.

2. Красій О.І. Фінансові проблеми загальної освіти// Фінанси України. - 2001.- №10.- С.152-154.

3. Кропельницька С.О. Соціальне страхування: начальний посібник [Текст] / С.О. Кропельницька, Т.В. Соложук. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: ЦУЛ, 2013. – 236 с.

4. Методичні матеріали для самостійної роботи студентів з дисципліни «Соціальна економіка» / Укл.: Н.В. Рябцева, В.В. Білоцерківець, О.О. Завгородня, В.К. Лебедева та ін. - Дніпропетровськ: НМетАУ, 2011. – С.32-51.

5. Огонь Ц.Г. Бюджет освіти: підсумки та напрями вдосконалення//Фінанси України.-2007.-№ 4. - С. 20-27.

6. Соціальна інфраструктура і політика: Навч. посібник. — К.: КНЕУ, 2000. — С. 178 - 224.

7. Стігліц Дж. Е. Економіка державного сектору. - К.: Основи, 1998. - С. 395-462.

8. Юрій С.І., Бескид Й.М. Бюджетна система України: Навч. посібник – К.: НІОС, 2000. - С.241-308.

Тема 10. Видатки бюджету на оборону та управління

План семінарського заняття:

1. Видатки держави на оборону: склад та аспекти формування.
2. Структури видатків бюджету на управління та принципи їх формування.
3. Фінансування правоохоронних органів.

Проблемні та дискусійні питання:

1. Відповідно до яких чинників визначається обсяг видатків країни на оборону?

2. Якої воєнної доктрини доцільно дотримуватися в Україні ?
3. Які наслідки матиме перехід національної армії України на контрактну основу?
4. Який державний орган слідкує за плануванням та наступною реалізацією фінансування оборони?
5. Чим пояснюється зростання в Україні витрат на державне управління протягом останнього десятиріччя?

Література

1. Базилевич В.Д., Баластрик Л.О. Державні фінанси: навчальний посібник / За заг. ред. В.Д. Базилевича. - К. : Атіка, 2004. – С. 215 – 256.
2. Бюджетна система: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. — 2-ге вид., перероб. і доп. / В. М. Опарін, В. І. Малько, С. Я. Кондратюк, Г. Б. Коломієць. — К.: КНЕУ, 2004. — С. 96 - 110.
3. Бюджетна система: Навчальний посібник/ Алексєєв І. В., Ярошевич Н. Б., Чушак-Голобородько А. М. – К.: Хай-Тек Прес, 2007. – С. 242-253.
4. Василик О.Д., Павлюк К.В. Державні фінанси України: Підручник. – К.:ЦНЛ, 2004.– С. 422 – 518.
5. Концепція структурної перебудови оборонно-промислового комплексу України. - К.: Атіка, 2004. – 42 с.
6. Юрій С.І., Бескид Й.М. Бюджетна система України: Навч. посібник – К.: НІОС, 2000. - С.309-317.

Тема 11. Видатки бюджету на обслуговування державного боргу План семінарського заняття:

1. Державний кредит як специфічна ланка фінансових відносин.
2. Бюджетний дефіцит як основна передумова державного кредиту.
3. Державні позики як основна форма державного кредиту
4. Державний борг і його структура.
5. Показники державної заборгованості.

Проблемні та дискусійні питання:

1. Поясніть взаємозв'язок між бюджетним дефіцитом та державним боргом.
2. Розкрийте структуру державного боргу України та основні тенденції його формування.
3. Проаналізуйте причини виникнення державного боргу в Україні.
4. Охарактеризуйте поточний стан ринку державних цінних паперів в Україні.
5. Визначити проблеми обслуговування зовнішнього державного боргу України.
6. Проранжуйте джерела покриття бюджетного дефіциту за потужністю коротко- та довгострокових наслідків.

7. Проаналізуйте шляхи виходу України з боргової кризи. Запропонуйте Ваш варіант вирішення проблема.

8. Поясніть, чим загрожує державі повна відмова від погашення а) внутрішнього та б) зовнішнього боргу?

9. За якими ознаками в країні визначаються криза зовнішньої заборгованості та дефолт?

Література

1. Базилевич В.Д., Баластрик Л.О. Державні фінанси: навчальний посібник / За заг. ред. В.Д. Базилевича. - К. : Атіка, 2004. – С. 256 - 297.

2. Василик О.Д., Павлюк К.В. Державні фінанси України: Підручник. – К.:ЦНЛ, 2004.– С. 478 – 536.

3. Вахненко Т. П. Міжнародний кредит у світовій валютно-фінансовій системі // Економіка України. - №6. – 2006. – С. 143 – 155.

4. Жук И. Н., Киреева Е. Ф., Кравченко В.В. Международные финансы: Учеб. пособие / Под общ. ред. И.Н. Жук. - Мн.: БГЭУ, 2001. — С. 167 - 214.

5. Радионова И. Макроэкономические факторы дефицита бюджета в Украины// Экономика Украины. -1998. - №9. - С. 15-23.

3. РЕКОМЕНДОВАНА ТЕМАТИКА РЕФЕРАТИВ З ДИСЦИПЛІНИ “БЮДЖЕТНА СИСТЕМА”

1. Функції держави та їх вплив на склад і структуру видатків бюджету.
2. Бюджет як основний фінансовий план держави.
3. Роль і місце бюджету у перерозподільних відносинах суспільства.
4. Бюджетна централізація ВВП та її межі.
5. Бюджет як інструмент реалізації соціально-економічних програм.
6. Бюджетний дефіцит: причини, джерела покриття та наслідки.
7. Концепції збалансування Державного бюджету та їх практичне значення.
8. Проблеми фінансового оздоровлення економіки та напрями ліквідації бюджетного дефіциту.
9. Інструменти бюджетного впливу на динаміку соціально-економічних процесів.
10. Бюджетний процес і його складові.
11. Бюджетне планування: завдання, принципи і методи.
12. Виконання бюджету: зміст, принципи, суб'єкти.
13. Бюджетний устрій і бюджетна система. Їх співвідношення.

14. Принципи побудови бюджетної системи.
15. Поєднання централізованих та децентралізованих бюджетів як основа демократичного бюджетного устрою.
16. Бюджетні права органів державної влади і місцевого самоврядування.
17. Види бюджетів. Їх призначення та функції.
18. Характер і форми взаємовідносин між бюджетами. Субсидії місцевим органам влади.
19. Бюджетні позички, їх причини, порядок виділення і погашення.
20. Історичні аспекти становлення та розвитку бюджетної системи України.
21. Бюджетна системи України: склад, структура, функції .
22. Державний бюджет України, його призначення, склад та структура.
23. Методи формування доходів бюджету.
24. Склад і структура доходів Державного бюджету України.
25. Склад і структура доходів місцевих бюджетів України.
26. Податкова система України: склад, структура, принципи побудови.
27. Податок та його елементи.
28. Роль місцевих бюджетів у регіональному соціально-економічному розвитку.
29. Податкова політика держави: цілі, механізми та інструменти.
30. Непрямі податки та їх роль у доходах бюджету.
31. Податок на додану вартість: зміст та порядок вилучення.
32. Податок на прибуток підприємств: зміст, порядок вилучення та макроекономічне значення.
33. Оподаткування доходів фізичних осіб.
34. Стимулюючий потенціал прибуткового податку з юридичних осіб.
35. Акцизний податок: зміст, порядок нарахування та вилучення, соціально-економічні наслідки.
36. Екологічний податок: зміст, порядок нарахування та вилучення, екологічні та соціально-економічні наслідки.
37. Мито зміст, порядок нарахування та вилучення, економічні наслідки.
38. Податок на майно: зміст, порядок нарахування та вилучення.

39. Єдиний податок: зміст, порядок нарахування та вилучення.
40. Неподаткові доходи Державного бюджету.
41. Бюджетна політика у галузі державних доходів.
42. Склад і структура видатків Державного бюджету України.
43. Оптимізація структури видатків бюджету та її критерії.
44. Бюджетна політика у галузі державних видатків.
45. Форми і методи бюджетного фінансування.
46. Операційні видатки бюджету, їх склад і призначення.
47. Бюджетні інвестиції й їх види. Роль бюджетних інвестицій у розвитку економіки.
48. Бюджетні асигнування як "мультиплікатори" економічного зростання.
49. Конкурсний відбір об'єктів бюджетного інвестування, його завдання і критерії.
50. Бюджетні кредити підприємствам.
51. Напрямки і форми бюджетного фінансування народного господарства.
52. Порядок дотування збиткових підприємств. Шляхи фінансового оздоровлення державного сектору.
53. Видатки бюджету на науку.
54. Форми і види соціального захисту населення.
55. Світовий досвід соціального захисту населення та можливості його адаптації до умов України (на прикладі однієї чи декількох країн ОЕСР).
56. Форми і методи фінансового забезпечення соціальної сфери. Кошторисне фінансування.
57. Соціальний захист малозабезпечених прошарків населення.
58. Комунальні субсидії: умови отримання та порядок нарахування.
59. Бюджетне фінансування освіти.
60. Видатки бюджету на охорону здоров'я.
61. Медичне страхування як метод фінансування медицини.
62. Фінансування фізичної культури і спорту.
63. Фінансування культурно-просвітницьких закладів.
64. Бюджетні цільові фонди соціального страхування.
65. Видатки бюджету на оборону: склад та аспекти формування.
66. Структура видатків бюджету на управління та принципи їх формування.

67. Роль бюджету в фінансовому забезпеченні охорони навколишнього середовища та ядерної безпеки.
68. Фінансування органів митної служби.
69. Видатки бюджету на утримання органів внутрішніх справ та внутрішніх військ.
70. Фінансування органів прокуратури і суду.
71. Структура видатків бюджету на управління та принципи їх формування.
72. Державний борг і його структура.
73. Зовнішній державний борг України та проблеми його погашення.
74. Обслуговування державного боргу.
75. Ринок державних цінних паперів в Україні: стан і перспективи розвитку.
76. Місцевий бюджет, його значення і роль у соціально-економічному розвитку території (на прикладі Дніпропетровської або іншої області).

4. ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ “БЮДЖЕТНА СИСТЕМА”

4. Державні фінанси. Сутність та призначення бюджету.
5. Бюджет як основний фінансовий план держави.
6. Бюджетна централізація ВВП та її межі.
7. Механізми бюджетного впливу на динаміку соціально-економічних процесів.
8. Бюджетний дефіцит: зміст, форми, причини.
9. Бюджетний процес і його складові. Завдання та методи бюджетного планування.
10. Бюджетний устрій і бюджетна система. Їх співвідношення.
11. Бюджетна система України.
12. Види бюджетів. Їх призначення та функції.
13. Принципи побудови бюджетної системи. Переваги та недоліки децентралізації бюджетної системи.
14. Характер і форми взаємовідносин між бюджетами різних рівнів.
15. Принципи розподілу доходів та видатків між рівнями бюджетної

системи України.

16. Джерела та методи формування бюджетних доходів.
17. Розрахунок та порядок перерахування дотацій вирівнювання.
18. Податкова система та принципи її формування.
19. Функції держави та їх вплив на склад і структуру видатків бюджету.

Бюджетна класифікація державних видатків.

20. Бюджетне фінансування. Розпорядники бюджетних коштів.
21. Кошторисне фінансування.
22. Бюджетні інвестиції і їх види. Роль бюджетних інвестицій у розвитку економіки.
23. Бюджетні кредити та дотації. Шляхи фінансового оздоровлення державного сектору в перехідній економіці України.
24. Видатки бюджету на науку.
25. Форми і види соціального захисту населення.
26. Фінансування загальноосвітньої школи. Особливості фінансування шкіл – інтернатів.
27. Видатки бюджету на охорону здоров'я.
28. Бюджетні цільові фонди соціального страхування.
29. Фінансування фізичної культури і спорту.
30. Видатки бюджету на оборону: склад та аспекти формування.
31. Структура видатків бюджету на управління та принципи їх формування.
32. Державний борг та його структура.
33. Обслуговування державного боргу.
34. Методи фінансування бюджетного дефіциту та їх макроекономічні наслідки.
35. Сутність, чинники та форми державного кредиту. Бюджетні позики.

5. ТИПОВІ ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ “БЮДЖЕТНА СИСТЕМА”

1. Державні фінанси поділяються на:

- А) державний бюджет та місцеві бюджети;
- Б) державні позабюджетні кошти, державний бюджет та фінанси державних підприємств;
- В) бюджетну систему, державні позабюджетні кошти та фінанси державних підприємств;
- Г) фінанси державних підприємств, державні позабюджетні кошти та місцеві бюджети.

2. Бюджет як основний фінансовий план держави:

- А) представляє собою розпис доходів і видатків держави, який затверджується органами законодавчої та представницької влади у вигляді закону;
- Б) представляє собою централізований грошовий фонд держави;
- В) відображає відносини між державою та юридичними особами з приводу формування на загальнодержавному та регіональному рівнях централізованих фондів, призначених для фінансування дій держави, пов'язаних із реалізацією її економічних функцій.

3. Яка(і) з наведених характеристик не є абсолютно вірною щодо бюджетних відносин:

- А) перерозподільні;
- Б) всеохоплюючі;
- В) законодавчорегульовані;
- Г) еквівалентні.

4. Профіцит державного бюджету характеризується:

- А) рівністю доходів та видатків;
- Б) перевищенням доходів над видатками;
- В) перевищенням видатків над доходами;
- Г) повною відсутністю доходів.

5. За формою прояву бюджетний дефіцит поділяється на:

- А) вимушений та свідомий;
- Б) відкритий та прихований;
- В) активний та пасивний;
- Г) циклічний та структурний.

6. За напрямками дефіцитного фінансування бюджетний дефіцит може бути:

- А) активний та пасивний;
- Б) відкритий та свідомий;
- В) прихований та вимушений;
- Г) циклічний та структурний.

7. За умовами виникнення бюджетний дефіцит може бути:

- А) активний та пасивний;
- Б) відкритий та прихований;
- В) вимушений та свідомий;
- Г) циклічний та структурний.

8. Прогнозний проект Державного бюджету України складається:

- А) Національним Банком;
- Б) Міністерством фінансів;
- В) бюджетним комітетом Верховної Ради;
- Г) Державним казначейством.

9. Централізація ВВП у скандинавській бюджетній моделі досягає:

- А) 10-15%; Б) 25-30%;
- В) 30-40%; Г) 50-60%.

10. Централізація ВВП в американській бюджетній моделі сягає:

- А) 10-15%;
- Б) 25-30%;
- В) 30-40%;
- Г) 50-60%.

11. Централізація ВВП у західноєвропейській бюджетній моделі досягає:

- А) 10-15%; Б) 25-30%;
- В) 30-40%; Г) 50-60%.

12. Якщо в країні "Х" питома вага доходів бюджету складає 38% ВВП, а видатків бюджету – 44% ВВП, то показник централізації ВВП в ній дорівнюватиме:

- А) 38%;
- Б) 41%;
- В) 44%;
- Г) 81%.

13. Якщо ВВП зростає, то водночас:

- А) зростають доходи усіх суб'єктів розподільчих відносин (у т. ч. держави) та зменшується рівень оподаткування;
- Б) зростають доходи усіх суб'єктів розподільчих відносин (у т. ч. держави) та зростає рівень оподаткування;
- В) зменшуються доходи усіх суб'єктів розподільчих відносин (у т. ч. держави) та зменшується рівень оподаткування;
- Г) зменшуються доходи усіх суб'єктів розподільчих відносин (у т. ч. держави) та зростає рівень оподаткування.

14. Фінансово-кредитне забезпечення суб'єктів господарювання здійснюється у формах:

- А) самофінансування;
- Б) кредитування;
- В) акціонерного капіталу;
- Г) бюджетних асигнувань.

15. Основу механізмів бюджетного регулювання становить дія:

- А) ефекту акселератора;
- Б) ефекту мультиплікатора;
- В) ефекту "храповика";
- Г) ефекту ставки відсотку;
- Д) ефекту реальних касових залишків.

16. Якщо податки і видатки державного бюджету одночасно зростуть на 15 млн.

грн., то при $MPS=0,25$ можна очікувати зростання реального ВВП на:

- А) 40 млн. грн.;
- Б) 20 млн. грн.;
- В) змін не відбудеться;
- Г) 15 млн. грн.;
- Д) правильної відповіді немає.

17. Бюджетний процес – це:

- А) послідовність заходів і дій зі складання і розгляду проекту бюджету, визначена Законом “Про бюджетну систему України”;
- Б) організація і порядок складання, розгляду, затвердження й виконання бюджету;
- В) право членів законодавчого органу вносити зміни у представлений Урядом проект бюджету;
- Г) всі попередні відповіді невірні.

18. Бюджетна ініціатива – це:

- А) послідовність заходів і дій зі складання і розгляду проекту бюджету, визначена Законом “Про бюджетну систему України”;
- Б) організація і порядок складання, розгляду, затвердження й виконання бюджету;
- В) право членів законодавчого органу вносити зміни у представлений Урядом проект бюджету;
- Г) всі попередні відповіді невірні.

19. Основним методом бюджетного планування є:

- А) балансовий;
- Б) нормативний;
- В) прямого рахунку;
- Г) аналітичний;
- Д) метод коефіцієнтів;
- Е) всі відповіді вірні;
- Ж) всі відповіді невірні.

20. Бюджетна резолюція, в якій визначаються основні напрямки бюджетної політики на наступний рік, повинна бути прийнята Верховною Радою і подана Президенту України до:

- А) 1 червня; Б) 1 липня;
- В) 1 серпня Г) 1 вересня;
- Д) 1 жовтня.

21. Граничним терміном розгляду Президентом проекту Закону про Державний Бюджет України на наступний рік і подання його до Верховної Ради є:

- А) 15 жовтня;
- Б) 15 серпня;
- В) 15 вересня;
- Г) 16 листопада.

22. Відповідно до Бюджетного кодексу граничним терміном прийняття Державного бюджету на наступний рік є:

- А) 1 січня;
- Б) 15 вересня;
- В) 15 жовтня;
- Г) 15 листопада;

- Д) 15 грудня;
- Е) 31 грудня.

23. Період дії бюджету (бюджетний рік) в Україні встановлено на строк:

- А) з 1 квітня по 31 березня;
- Б) з 1 липня по 30 червня;
- В) з 1 січня по 31 грудня;
- Г) з 1 вересня по 31 серпня.

24. Основним суб'єктом виконання бюджету в Україні є:

- А) Державна податкова адміністрація;
- Б) Кабінет Міністрів;
- В) Президент;
- Г) Державне казначейство;
- Д) Рахункова палата Верховної Ради;
- Е) Міністерство фінансів.

25. Системи касового виконання бюджету можуть бути:

- А) банківська та казначейська;
- Б) казначейська, банківська та змішана;
- В) урядова, банківська, фондова;
- Г) ощадна, урядова, банківська.
- Д) правильної відповіді немає.

26. В Україні система касового виконання бюджету є:

- А) банківською;
- Б) казначейською;
- В) змішаною.

27. Основним нормативним документом, який регламентує бюджетні відносини в Україні, є :

- А) Конституція України;
- Б) Закон про бюджет на поточний рік;
- В) Бюджетний кодекс;
- Г) Податковий кодекс.

28. У бюджетній класифікації України відсутній розділ:

- А) доходи бюджету;
- Б) видатки бюджету;
- В) фінансування бюджету;
- Г) бюджетний дефіцит;
- Д) державний борг.

29. Під бюджетним устроєм розуміють:

- А) організацію, принципи побудови та функціонування бюджетної системи, спосіб взаємодії її структурних елементів;
- Б) сукупність бюджетів різних рівнів;
- В) сукупність бюджетів різних рівнів та взаємозв'язків між ними.

30. Умовним періодом зародження бюджетної системи України вважають:

- А) XV сторіччя;
- Б) XVI сторіччя;

- В) XVII сторіччя;
- Г) XIX сторіччя.

31. В унітарних державах бюджетна система складається з:

- А) державного бюджету та бюджетів місцевих органів самоуправління;
- Б) державного бюджету;
- В) бюджетів місцевих органів самоуправління;
- Г) державного бюджету, бюджетів місцевих органів самоуправління та бюджетів суб'єктів федерацій.

32. Вкажіть, в якій групі усі країни мають трьохрівневу бюджетну систему:

- А) Японія, Росія, США;
- Б) США, Німеччина, Великобританія;
- В) Швейцарія, Канада, Росія;
- Г) Україна, Франція, Італія.

33. Країни якої з груп мають дворівневу бюджетну систему:

- А) Японія, Росія, США;
- Б) США, Німеччина, Україна;
- В) Швейцарія, Канада, Росія;
- Г) Україна, Франція, Італія.

34. Основними принципами побудови бюджетної системи України є:

- А) принцип єдності;
- Б) принцип максимізації суспільної корисності;
- В) принцип автономності;
- Г) принцип обґрунтованості;
- Д) принцип субсидіарності;
- Е) принцип достовірності.

35. Консолідований (зведений) бюджет держави - це:

- А) бюджет, утворений шляхом об'єднання усіх бюджетів, що входять до складу бюджетної системи;
- Б) матеріальне підґрунтя економічної автономії територіальних одиниць;
- В) провідний структурний елемент бюджетної системи, баланс видатків та доходів уряду;
- Г) немає вірної відповіді.

36. Перерозподільна функція консолідованого бюджету передбачає:

- А) використання бюджету як дійового важеля управління господарською діяльністю та досягнення певних цілей економічної політики, як то: стабілізації економіки, стимулювання неінфляційного зростання ВВП;
- Б) забезпечення необхідних ресурсів для економічної діяльності Уряду та його функціонування;
- В) коригування розподілу доходів задля досягнення соціальної рівності.

37. Регулююча функція консолідованого бюджету передбачає:

- А) забезпечення необхідних ресурсів для економічної діяльності Уряду та його функціонування;
- Б) коригування розподілу доходів задля досягнення соціальної рівності;
- В) використання бюджету як дійового важеля управління господарською діяльністю та досягнення певних цілей економічної політики, як то: стабілізації економіки,

стимулювання неінфляційного зростання ВВП.

38. Алокаційна функція консолідованого бюджету передбачає:

- А) забезпечення необхідних ресурсів для економічної діяльності Уряду та його функціонування;
- Б) переміщення в економіці фінансових ресурсів, орієнтоване на створення суспільних благ та послуг;
- В) коригування розподілу доходів за для досягнення певної соціальної справедливості.

39. Співвідношення між ресурсами Державного бюджету та місцевих бюджетів в Україні приблизно дорівнює:

- А) 40%: 60%;
- Б) 50%: 50%;
- В) 60%: 40%;
- Г) 70%: 30%.

40. Принцип територіального розташування щодо міжрівневого розподілу державних видатків означає, що:

- А) фінансування здійснюється з бюджету тієї адміністративної одиниці, на території якої знаходиться об'єкт фінансування;
- Б) об'єкт фінансування отримує гроші з цільових позабюджетних фондів;
- В) об'єкт фінансування отримує кошти з того бюджету, який відповідає рівню органу управління цим об'єктом.

41. Принцип відомчої підпорядкованості щодо міжрівневого розподілу державних видатків означає:

- А) фінансування здійснюється з бюджету тієї адміністративної одиниці, на території якої знаходиться об'єкт фінансування;
- Б) об'єкт фінансування отримує гроші з цільових позабюджетних фондів;
- В) об'єкт отримує кошти з того бюджету, який відповідає рівню органу управління цим суб'єктом.

42. І-ий кошик доходів місцевих бюджетів формується за рахунок:

- А) закріплених доходів;
- Б) регулюючих доходів;
- В) усіх податків, отриманих з доходів фізичних та юридичних осіб, які зареєстровані на відповідній території;
- Г) внутрішніх муніципальних позик.

43. При розрахунку величини міжбюджетних трансфертів коригуючий коефіцієнт може знаходитися в діапазоні:

- А) від 0.5 до 0.8;
- Б) від 0.8 до 1;
- В) від 0.6 до 1;
- Г) від 0.75 до 1.25.

44. Субсидіювання - це:

- А) тимчасова передача коштів з одного бюджету до іншого у зв'язку з виникненням тимчасового касового розриву;
- Б) безвідплатне виділення коштів з бюджетів вищого рівня бюджетам нижчого рівня;

В) використання обмежених бюджетних ресурсів з максимальною ефективністю та мінімізація соціально-економічних витрат суспільства при виконанні бюджету.

45. Визначити форму вертикальних міжбюджетних розрахунків, орієнтовану на покриття тимчасового касового розриву:

- А) вирівнювальні трансферти;
- Б) бюджетні позики;
- В) часткові субсидії;
- Г) субвенції;
- Д) дотації.

46. Визначити форму вертикальних міжбюджетних розрахунків, орієнтовану на спільне фінансування конкретних проектів:

- А) вирівнювальні трансферти;
- Б) бюджетні позики;
- В) часткові субсидії;
- Г) субвенції;
- Д) дотації.

47. В Україні існують наступні види міжбюджетних відносин:

- А) виключно вертикальні;
- Б) вертикальні та горизонтальні;
- В) виключно горизонтальні;
- Г) горизонтальні та посередницькі.

48. Найбільш дотаційними областями України є:

- А) Тернопільська, Волинська, Рівненська;
- Б) Закарпатська, Тернопільська, Волинська;
- В) Львівська, Чернігівська, Чернівецька;
- Г) Закарпатська, Тернопільська, Чернівецька.

49. При визначені прогнозованих закріплених доходів місцевих бюджетів екстраполяція здійснюється на основі даних за попередні:

- А) десять років;
- Б) сім років;
- В) п'ять років;
- Г) три роки;
- Д) два роки.

50. Назвіть неіснуючу(і) форму міжбюджетних трансфертів:

- А) субвенції;
- Б) дотації;
- В) гранти;
- Г) взаємні розрахунки;
- Д) субсидії.

51. У структурі місцевих бюджетів України виділяють:

- А) два рівні;
- Б) три рівні;
- В) чотири рівні;
- Г) п'ять рівнів.

52. Другий рівень місцевих бюджетів утворюють:

- А) обласні бюджети;

- Б) бюджети міст державного та обласного підпорядкування з районним поділом;
- В) районні бюджети;
- Г) бюджети міст обласного і районного підпорядкування без районного поділу;
- Д) бюджети сіл;
- Е) бюджети селищ;
- Ж) бюджети районів у містах.

53. Третій рівень місцевих бюджетів утворюють:

- А) обласні бюджети;
- Б) бюджети міст державного та обласного підпорядкування з районним поділом;
- В) районні бюджети;
- Г) бюджети міст обласного і районного підпорядкування без районного поділу;
- Д) бюджети сіл;
- Е) бюджети селищ;
- Ж) бюджети районів у містах.

54. Продовжити твердження. Відсотки за бюджетними позиками у міжбюджетних відносинах:

- А) дорівнюють обліковій ставці НБУ;
- Б) є меншими, ніж облікова ставка НБУ;
- В) дорівнюють середній ставці комерційних банків за подібними (за обсягом і термінами) позиками;
- Г) взагалі не нараховуються.

55. Визначити методи формування бюджетних доходів за рахунок внутрішніх джерел:

- А) грошова емісія;
- Б) репарації;
- В) податковий механізм;
- Г) пряме вилучення доходів із державного сектору;
- Д) міжнародний кредит;
- Є) внутрішні позики;
- Ж) валютне регулювання (відхилення встановленого курсу валют від реального).

56. Визначте фіктивний метод формування доходів бюджету:

- А) податковий механізм;
- Б) залучення позик;
- В) емісія грошей;
- Г) отримання прибутків від державних послуг та майна.

57. До податкових надходжень не відноситься:

- А) податок на промисел;
- Б) мито;
- В) плата за спеціальне використання природних ресурсів;
- Г) надходження від приватизації державного майна;
- Д) А + В;
- Е) В + Г;
- Ж) немає вірної відповіді.

58. Носій податку – це:

- А) фізична або юридична особа, на яку законом покладено відповідальність за сплату податку;

- Б) особа, яка фактично сплачує податок;
- В) майно або дохід, який належить оподаткуванню;
- Г) немає вірної відповіді.

59. Одиниця оподаткування - це:

- А) абсолютна сума нарахувань на одиницю оподаткування;
- Б) величина податку на одиницю оподаткування;
- В) чітко визначений відсоток до одиниці оподаткування;
- Г) одиницю вимірювання об'єкту оподаткування.

60. Тверді ставки являють собою:

- А) чітко визначений відсоток до одиниці оподаткування;
- Б) абсолютну суму на одиницю оподаткування;
- В) суму оподаткування, яка не змінюється протягом тривалого часу;
- Г) немає вірної відповіді;

61. Який з наведених податків розраховується в Україні за прогресивними ставками:

- А) ПДВ;
- Б) майновий податок;
- В) прибутковий податок з фізичних осіб;
- Г) мито;
- Є) правильна відповідь відсутня.

62. До непрямих податків належить:

- А) податок на прибуток підприємств;
- Б) прибутковий податок з громадян;
- В) мито;
- Г) земельний податок.

63. До прямих податків належить:

- А) земельний податок;
- Б) акцизний збір;
- В) податок на додану вартість;
- Г) немає вірної відповіді.

64. У доходах державного бюджету України найбільша питома вага припадає на:

- А) податкові надходження;
- Б) цільові внески у фонди соціального страхування;
- В) доходи від держвласності;
- Г) державні позики.

65. Вкажіть який з наведених податків є загальнодержавним:

- А) податок на додану вартість;
- Б) курортний збір;
- В) збір за використання місцевої символіки;
- Г) готельний збір.

66. До місцевих податків і зборів не належить:

- А) податок з реклами;
- Б) комунальний податок.
- В) збір за припаркування автотранспорту;

- Г) податок з власників транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів;
- Д) ринковий збір;
- Е) збір за видачу дозволу на розміщення об'єктів торгівлі та сфери послуг.

67. Якщо ПДВ 35 грн., то ціна реалізації одиниці товару дорівнює:

- А) 150 грн.; Б) 180 грн.;
- В) 100 грн.; Г) 210 грн.

68. Якщо ціна реалізації одиниці товару 240 грн., то ПДВ дорівнює:

- А) 60 грн.; Б) 50 грн.;
- В) 40 грн.; Г) 30 грн.

69. У доходах місцевих бюджетів України найбільша питома вага припадає на:

- А) доходи від державних угод, майна та послуг;
- Б) прямі податки;
- В) внески у цільові фонди;
- Г) непрямі податки;
- Д) місцеві позики на покриття бюджетного дефіциту;
- Є) доходи від операцій з капіталом.

70. В Україні прибутковий податок з фізичних осіб визначається за:

- А) пропорційною ставкою;
- Б) простою прогресивною ставкою;
- В) регресивною ставкою;
- Г) складною прогресивною ставкою;
- Д) твердою (фіксованою) ставкою.

71. В Україні податок на прибуток з підприємств визначається за:

- А) пропорційною ставкою;
- Б) простою прогресивною ставкою;
- В) регресивною ставкою;
- Г) складною прогресивною ставкою;
- Д) твердою (фіксованою) ставкою.

72. До складу групи доходів бюджету “Плата за державні послуги, рентні та компенсаційні доходи” не входять:

- А) відрахування на геологорозвідувальні роботи;
- Б) рентні платежі за нафту і газ, які видобуваються в Україні;
- В) доходи від реалізації державних матеріальних резервів;
- Г) відрахування на роботи по ремонту шляхів України і підтримання їх у належному стані;
- Д) різниця у цінах на природний газ.

73. Бюджетна класифікація видатків не містить підрозділ:

- А) територіально-регіональна класифікація;
- Б) відомча класифікація;
- В) економічна класифікація;
- Г) функціональна класифікація;
- Д) програмна класифікація.

74. Обсяг бюджетних асигнувань по групі однорідних типових заходів

визначається у:

- А) індивідуальному кошторисі;
- Б) зведеному кошторисі;
- В) бюджеті розвитку;
- Г) агрегованому кошторисі.

75. До основних принципів бюджетного фінансування відносяться:

- А) безповоротність;
- Б) примусовість;
- В) безвідплатність;
- Г) цільове спрямування;
- Д) строковість;
- Е) плановість.

76. Надання фінансової допомоги з бюджету суб'єктам підприємницької діяльності на поворотній основі – це:

- А) проектне фінансування;
- Б) кошторисне фінансування;
- В) бюджетний кредит;
- Г) бюджетні трансферти.

77. Плановий документ, в якому встановлюється обсяг бюджетних асигнувань, їх постійний та поквартальний розподіл – це:

- А) літопис;
- Б) баланс;
- В) кошторис;
- Г) звіт.

78. Індивідуальні кошториси складаються на рівні:

- А) міністерств та відомств;
- Б) державних бюджетних установ;
- В) міських рад;
- Г) сільських рад;
- Д) Міністерств Фінансів.

79. Схема „Розрахунковий рахунок казначейства → отримувач коштів ” відповідає:

- А) методу загального казначейського рахунку;
- Б) методу єдиного казначейського рахунку;
- В) методу одиничного казначейського рахунку;
- Г) методу безпосереднього казначейського рахунку.

80. До форм бюджетного фінансування не відноситься:

- А) кредитування;
- Б) акціонування;
- В) проектне інвестування;
- Г) субсидіювання;
- Д) кошторисне фінансування.

81. У складі видатків зведеного бюджету України домінують витрати на:

- А) міжнародну діяльність;
- Б) соціальний захист та фінансування соціальної сфери;

- В) обслуговування державного боргу;
- Г) наукові дослідження і сприяння НТП;
- Д) державне управління;
- Е) інвестиції в народне господарство.

82. За яким критерієм класифікації виділяють поточні та капітальні видатки бюджету:

- А) за галузями економічної і соціальної сфери;
- Б) за роллю видатків у відтворювальному процесі;
- В) за цільовим призначенням;
- Г) за функціональним призначенням.

83. Капітальні видатки бюджету – це:

- А) видатки на підтримку в належному стані основного капіталу підприємств і організацій державного сектору;
- Б) видатки на створення нових та розширення діяльності діючих підприємств, установ і закладів;
- В) безвідплатна підтримка фінансовими коштами збиткових державних установ і державних підприємств.

84. Яку(і) із статей не містить типовий кошторис бюджетної установи:

- А) “нарахування на заробітну плату”;
- Б) “оплата комунальних послуг та енергоносіїв”;
- В) “внески за участь у тендерах”;
- Г) “придбання обладнання та предметів довгострокового користування”;
- Д) “капітальні трансферти”;
- Е) “ПДВ, сплачений у вартості придбаних товарів і послуг”.

85. Повний перелік видатків бюджету на економічну діяльність включає:

- А) інвестиції, трансферти;
- Б) трансферти, дотації, субсидії;
- В) операційні витрати;
- Г) інвестиції, кредити і дотації, операційні витрати.

86. Інвестиції – це:

- А) видатки бюджету на утримання виробничої інфраструктури;
- Б) виділення з бюджету коштів на покриття збитків суб'єктів господарювання в тому випадку, коли збитковість визначається певною фінансовою політикою держави в сфері ціноутворення;
- В) рух майна або грошового капіталу, наданих у суду на умовах поворотності, терміновості, матеріальної забезпеченості і, як правило, за сплату у вигляді відсотків;
- Г) різні види майнових та інтелектуальних цінностей, які вкладаються у відповідні об'єкти підприємництва та інші види діяльності з метою отримання прибутку або досягнення соціального ефекту.

87. Вкажіть основні механізми фінансування державних інвестицій:

- А) державний бюджет → місцеві бюджети → підприємства;
- Б) державний бюджет → міністерства і відомства → підприємства;
- В) місцевий бюджет → підприємства;
- Г) державний бюджет → підприємства;
- Д) державний бюджет → цільовий інвестиційний фонд → підприємства.

88. Видатки на заготівлю та збереження сільськогосподарської продукції треба віднести до складу:

- А) державної дотації;
- Б) державних інвестицій;
- В) операційних витрат;
- Г) вірно а) і в).

89. Операційні видатки бюджету – це:

- А) видатки на операції з державними цінними паперами;
- Б) видатки на утримання виробничої інфраструктури;
- В) видатки на соціальний захист населення;
- Г) видатки на наукові заклади.

90. Кредит – це:

- А) це різні види майнових та інтелектуальних цінностей, які вкладаються у відповідні об'єкти підприємництва та інші види діяльності з метою отримання прибутку або досягнення соціального ефекту;
- Б) видатки бюджету на утримання виробничої інфраструктури;
- В) рух майна або грошового капіталу, наданих у суду на умовах поворотності, терміновості, матеріальної забезпеченості і, як правило, за сплату у вигляді відсотків;
- Г) виділення з бюджету коштів на покриття збитків суб'єктів господарювання в тому випадку, коли збитковість визначається певною фінансовою політикою держави в сфері ціноутворення.

91. Бюджетні кредити надаються:

- А) всім підприємствам без виключення;
- Б) підприємствам, у яких частка майна державної власності більше 50%;
- В) підприємствам у випадку скрутного становища, обумовленого стихійним лихом;
- Г) усім без виключення підприємствам державної форми власності;
- Д) правильної відповіді немає.

92. Покриття збитковості підприємства, що виникає внаслідок певною державної політики в сфері ціноутворення, здійснюється за рахунок :

- А) державних дотацій;
- Б) пільгового державного кредиту;
- В) цільових субсидій;
- Г) дотацій вирівнювання.

93. Визначити, які з перерахованих чинників являються критерієм відбору підприємств для надання державної фінансової підтримки:

- А) фінансове становище підприємств на час розгляду проектів та у майбутньому;
- Б) наявність кваліфікованих кадрів;
- В) конкурентоспроможність продукції;
- Г) все вірно.

94. Прикладні наукові дослідження, як правило, фінансуються:

- А) замовником;
- Б) за рахунок Державного інноваційного фонду;
- В) за рахунок місцевих бюджетів території, на якій зареєстрований відповідний науковий заклад;

- Г) за рахунок коштів відповідних міністерств і відомств;
- Д) А і Б.

95. Обсяг державної дотації визначається:

- А) в залежності від значення і місця підприємства в державній економіці;
- Б) безпосередньо власником підприємства;
- В) як різниця між доходами і збитками підприємств;
- Г) всі відповіді вірні.

96. Видатки на державні премії України та державні стипендії в галузі науки і техніки входять до складу:

- А) видатків бюджету на фундаментальні дослідження;
- Б) видатків бюджету на галузі інфраструктури;
- В) видатків бюджету на сприяння НТП;
- Г) вірно а) і в);
- Д) немає вірної відповіді.

97. Фінансування наукових розробок з проблем стандартизації, сертифікації та еталонної бази входить до складу:

- А) бюджетного фінансування галузей, що потребують великих фінансових вкладень і мають великий термін окупності;
- Б) видатків бюджету на фундаментальні дослідження і сприяння НТП;
- В) видатків бюджету на зовнішньоекономічну діяльність;
- Г) А і В;
- Д) немає вірної відповіді.

98. Ректор державного вищого навчального закладу є розпорядником бюджетних коштів:

- А) I-го ступеня;
- Б) II-го ступеня;
- В) III-го ступеня;
- Г) IV-го ступеня.

99. Короткотермінові бюджетні кредити підприємствам та бюджетним закладам надаються на термін:

- А) до 6 місяців;
- Б) до 1 року;
- В) до 2-х років;
- Г) до 3-х років.

100. До складу соціальних гарантій населенню з боку держави не входить:

- А) захист купівельної спроможності малозабезпечених громадян;
- Б) індексація заробітної плати відповідно до прожиткового мінімуму;
- В) обов'язкове забезпечення житлом малозабезпечених категорій населення;
- Г) забезпечення мінімальних послуг у сфері медицини та освіти.

101. За рахунок бюджетних коштів держава має забезпечувати:

- А) середній рівень медичного, культурного, побутового та соціального обслуговування для найменш захищених громадян;
- Б) мінімально гарантований рівень медичного, культурного, побутового та соціального обслуговування для найменш захищених громадян;

В) оплату усіх використаних послуг медичного, культурного, побутового та соціального обслуговування для найменш захищених громадян.

102. Основною вимогою до соціальних норм є:

- А) мінімізація;
- Б) конкретизація;
- В) загальність.

103. В Україні держава гарантує необхідні асигнування на розвиток культури в розмірі не менш, ніж:

- А) 3% від ВВП;
- Б) 18% від НД;
- В) 18% від ВВП;
- Г) 8% від НД.

104. До джерел фінансування освітніх навчальних закладів не відносяться:

- А) кредити банків;
- Б) добровільні грошові внески і пожертвування підприємств, установ;
- В) внески іноземних юридичних та фізичних осіб;
- Г) обов'язкові грошові внески державних підприємств та установ.

105. Яка з концепцій щодо справедливості розподілу доходів пропонує пряму залежність величини кінцевих доходів одержувача від його внеску в економічну діяльність:

- А) ринкова;
- Б) утилітарна;
- В) роулсеанська;
- Г) егалітарна.

106. У кошторисному порядку фінансуються культурно-освітні заклади, які:

- А) не мають реальних можливостей заробляти гроші і послуги яких повинні мати доступний характер;
- Б) можуть надавати платні та безкоштовні послуги;
- В) знаходяться у приватній власності.

107. Принцип солідарності державної системи соціального страхування полягає в:

- А) повному охопленні соціальним страхуванням усіх осіб, які працюють за наймом;
- Б) перерозподілі коштів між працездатними і непрацездатними, здоровими і хворими, працюючими і безробітними;
- В) рівноправності всіх застрахованих осіб.

108. Які з видатків на оборону не фінансуються з Державного бюджету:

- А) утримання збройних сил;
- Б) підготовка призовників та командного складу у військових навчальних закладах;
- В) будівництво житла для військовослужбовців;
- Г) закупівля озброєння і військової техніки.

109. Фінансування служб загального планування та статистики відносяться до видатків на:

- А) державне управління;

- Б) міжнародну діяльність;
- В) правоохоронну діяльність та забезпечення безпеки держави;
- Г) немає вірної відповіді.

110. До видатків на правоохоронну діяльність та забезпечення безпеки держави відносяться видатки на:

- А) загальне планування та статистичні служби;
- Б) головне управління урядового зв'язку;
- В) утримання фінансових та податкових служб;
- Г) немає вірної відповіді.

111. Дефіцит бюджету розраховується як:

- А) дефіцит = видатки + доходи;
- Б) дефіцит = видатки - доходи;
- В) дефіцит = доходи – видатки;
- Г) дефіцит = доходи / видатки.

112. Фіктивним джерелом покриття бюджетного дефіциту є:

- А) проведення грошової емісії;
- Б) збільшення дохідної частини бюджету;
- В) державний кредит та державні позики;
- Г) скорочення видаткової частини бюджету.

113. Сукупність грошових засобів, мобілізованих державою, що виступає в якості позичальника, кредитора та гаранта - це:

- А) державний кредит;
- Б) державне інвестування;
- В) державний борг;
- Г) не має правильної відповіді.

114. Вилучити зайве. Державний кредит має такі принципи як:

- А) платність;
- Б) зворотність;
- В) терміновість;
- Г) примусовість.

115. Оформлення державних позик не може здійснюватись:

- А) облігаціями;
- Б) дотаціями;
- В) векселями;
- Г) акціями.

116. Загальна сума заборгованості і процентів, що мають бути сплачені за державні позики, це:

- А) поточний борг;
- Б) капітальний борг;
- В) внутрішній борг;
- Г) зовнішній борг.

117. Коефіцієнт обслуговування зовнішнього державного боргу - це:

- А) відношення всіх платежів по зовнішній заборгованості до ринкової вартості майна, що перебуває у загальнодержавній власності;

- Б) відношення валового зовнішнього боргу до валютних надходжень держави;
- В) відношення розміру зовнішньої заборгованості до ВВП країни;
- Г) відношення поточного зовнішнього боргу до валютних доходів країни від експорту товарів та послуг;
- Д) відношення темпів приросту зовнішнього боргу до темпів щорічного приросту чистого експорту.

118. Відношення всіх платежів по внутрішній заборгованості до ринкової вартості майна, що перебуває у загальнодержавній власності, - це:

- А) внутрішній борг;
- Б) державний борг;
- В) кредиторська заборгованість;
- Г) зовнішній борг.

119. Якщо держава відмовляється від своєї заборгованості - це:

- А) уніфікація боргу;
- Б) консолідація боргу;
- В) анулювання боргу;
- Г) відстрочка погашення боргу.

120. Зміна доходності держаних позик - це:

- А) конверсія державного боргу;
- Б) анулювання державного боргу;
- В) уніфікація державного боргу;
- Г) консолідація державного боргу.

121. Передача зобов'язань за раніше випущеною позикою на нову позику з метою продовження терміну позики:

- А) конверсія державного боргу;
- Б) анулювання державного боргу;
- В) уніфікація державного боргу;
- Г) консолідація державного боргу.

122. До методів управління державним боргом не належить:

- А) конверсія;
- Б) консолідація;
- В) модифікація;
- Г) обмін боргових державних цінних паперів за регресивним співвідношенням;
- Д) уніфікація;
- Е) анулювання.

123. Продовжити речення. Офіційно визначена величина граничного бюджетного дефіциту та граничного державного боргу:

- А) не залежать від обсягу ВВП;
- Б) є прямо пропорційними обсягу ВВП;
- В) є зворотно пропорційними обсягу ВВП;
- Г) є експоненціально залежними від обсягу ВВП.

124. Позитивний леверидж – це ситуація, в якій:

- А) доходи від залучення додаткових позикових коштів перевищують витрати за цією операцією;
- Б) доходи спеціального фонду Державного бюджету перевищують його видатки;
- В) є можливість збільшити видатки за захищеними статтями;

Г) фактичні темпи погашення зовнішньої заборгованості випереджають заплановані.

125. Загальна сума заборгованості і процентів, що мають бути сплачені за державні позики, - це:

- А) поточний державний борг; Б) капітальний державний борг;
- В) внутрішній державний борг; Г) зовнішній державний борг;
- Д) гарантований борг.

126. Критичне значення коефіцієнта обслуговування зовнішнього боргу країни дорівнює:

- А) 20%; Б) 50%;
- В) 100%; Г) 120%.

127. У циклі управління державним боргом відсутні стадії:

- А) залучення;
- Б) розподілу;
- В) перерозподілу;
- Г) погашення;
- Д) аудиту.

128. Забезпеченням внутрішньої державної позики є:

- А) власність та цінні папери державних підприємств;
- Б) надра та корисні копалини;
- В) ринкова вартість майна, що перебуває у державній власності;
- Г) заощадження та золото-валютні резерви держави.

129. Скорочення видатків з усіх статей бюджету (крім захищених) протягом часу, що залишається до закінчення поточного бюджетного року, - це:

- А) конверсія бюджету;
- Б) реструктуризація бюджету;
- В) дисконтування бюджету;
- Г) секвестр бюджету.
- Д) рефінансування бюджету;

130. Погашення попередньої заборгованості за допомогою випуску нових позик або шляхом заміни короткострокових зобов'язань на середньо- чи довгострокові – це:

- А) конверсія державного боргу;
- Б) реструктуризація державного боргу;
- В) дисконтування державного боргу;
- Г) секвестр державного боргу;
- Д) рефінансування державного боргу.

131. Оцінити правильність тверджень. Для невірних висловів наведіть правильних варіант.

- 1) акцизні збори відносяться до непрямих податків;
- 2) за формою прояву бюджетний дефіцит поділяється на прихований та відкритий;
- 3) загальним методом бюджетного планування є метод коефіцієнтів;
- 4) алокаційна функція бюджету пов'язана із переміщенням в економіці фінансових ресурсів, спрямованим на створення суспільних благ та послуг;
- 5) бюджетна ініціатива – це мобілізація запланованих доходів консолідованого бюджету та фінансування передбачених видатків;

- б) основними принципами побудови бюджетної системи є принципи єдності та автономності (самостійності);
- 7) податок на прибуток підприємств в Україні розраховується за прогресивними ставками;
- 8) в Україні штрафи і пеня є доходами виключно місцевих бюджетів;
- 9) за порядком використання податки поділяються на державні, місцеві та міждержавні;
- 10) в Україні бюджетна система є трьохрівневою;
- 11) порівняно із центральним урядом можливості місцевих бюджетів щодо дефіцитного фінансування менш обмежені;
- 12) поточний борг – це заборгованість держави кредиторам за межами даної країни;
- 13) прибутковий податок з фізичних осіб в Україні вилучається за пропорційною ставкою;
- 14) декларативний метод передбачає стягнення податків за переліком типових об'єктів та їх середньою доходністю;
- 15) оперативна робота з виконання бюджету здійснюється Міністерством фінансів, Державною податковою адміністрацією та Державним казначейством;
- 16) фінансова норма відображає ту частку видатків, яка покривається за рахунок бюджетних коштів;
- 17) в повний перелік видатків держави на економічну діяльність входять інвестиції та операційні видатки.
- 18) носій податку – це юридична або фізична особа, яка фактично сплачує податок;
- 19) основним нормативним документом, що регламентує бюджетні відносини, є Конституція України;
- 20) прикладні дослідження, спрямовані на розвиток конкретних галузей, фінансуються за рахунок Державного бюджету;
- 21) позичковий метод означає формування доходів за рахунок надання державою позик юридичним особам й отримання відсотків по них;
- 22) бюджетні видатки можуть поділитися на поточні та капітальні;
- 23) вперше практика формування бюджетів розвитку була започаткована в Японії;
- 24) страхові фонди, що передбачають створення персональних рахунків, функціонують як повнофондова система;
- 25) кадастровий засіб вилучення податків здійснюється за переліком типових об'єктів та їх середньою дохідністю;
- 26) диференційований набір страхових послуг можуть надавати як приватні, так і державні обов'язкові страхові фонди;
- 27) фінансування будівельно-монтажних робіт входить до складу операційних видатків бюджету;
- 28) ректор вищого навчального закладу визначає суму витрат за основними статтями кошторису;
- 29) податок на додану вартість відноситься до місцевих податків;
- 30) бюджетна норма встановлюється міністерствами та відомствами за згодою фінансових органів як середні норми видатків на розрахункову одиницю;
- 31) видатки на утримання Президенту України та його апарату відносяться до статті „Видатки на міжнародну та представницьку діяльність”;
- 32) основна стаття кошторису утримання військовий частин – грошове утримання військовослужбовців та заробітна плата вільнонайманих;
- 33) за умовами виникнення дефіцит поділяється та структурний та вимушений;
- 34) згідно з законом України, прибутковий податок з фізичних осіб належить до місцевих податків.

6. ПРИКЛАДИ ТИПОВИХ ЗАДАЧ З ДИСЦИПЛІНИ “БЮДЖЕТНА СИСТЕМА”

1. Відділом бюджетної статистики країни “Х” була надана наступна інформація щодо видатків та доходів державного бюджету у поточному році:

- * податкові надходження – 9500\$;
- * державне управління та судова влада – 1175\$;
- * надходження до бюджетних державних цільових фондів – 4700\$;
- * національна оборона та правоохоронна діяльність – 3200\$;
- * соціальний захист та фінансування соціально-культурних заходів – 5000\$;
- * доходи від операцій з капіталом - 1300\$;
- * обслуговування державного боргу – 3100\$;
- * неподаткові надходження – 3200\$;
- * видатки державних цільових фондів – 5200\$, у т.ч. позабюджетних 2100\$;
- * фінансування народного господарства і науки – 4600\$.

Обчислити: доходи, видатки, дефіцит державного бюджету та ВВП країни, якщо рівень бюджетної централізації (за доходами) дорівнює 40%.

2. Припустимо, що державні видатки на придбання товарів і послуг дорівнюють 500 у. од., податкова функція має вигляд $T=0.45*Y$, функція трансфертів $F=0.3*Y$. Поточний державний борг $D=120$. Реальний обсяг виробництва дорівнює 2000, а потенційний 2500.

Визначити величину фактичного, структурного та циклічного бюджетного дефіциту.

3. ВВП країни Х дорівнює 200 млн. дол., а консолідована ставка оподаткування - 10%. В 2015 році уряд позичив у МВФ 15 млн. дол. під 20% на рік. Який темп економічного зростання має бути забезпечений в країні, аби уряд був в змозі сплатити борг у наступному році, якщо захищені витрати бюджету складають 8 млн. дол. Запропонуйте ваш варіант бюджетної політики, яка сприятиме економічному зростанню.

4. Закрита економіка описується системою рівнянь:

$$C = 20 + 0.8*(Y-T+F);$$

$$I = 60;$$

$$T = 40; \quad F = 10 \text{ (соціальні трансферти);}$$

$$G = 30.$$

Визначити фактичний ВВП та необхідні змінення у податковій політиці, щоб досягти стану повної зайнятості, якщо рецесійний розрив ВВП, обумовлений циклічним безробіттям, дорівняє 8%.

5. Розподілити області на донорів та реципієнтів за наведеними даними, за умов що дозволено перевищення середнього загальнодержавного бюджетного доходного нормативу на 10%.

Область	Населення, тис. осіб	Закріплені доходи місцевого бюджету (I кошик), у.о.
A	1000	1600000
B	750	1687500
C	1250	2250000
D	400	1120000
F	1500	3000000

6. Середньомісячний дохід громадянина X склав 8200 дол. Розрахувати його податкові зобов'язання та середню ставку оподаткування, якщо доходи фізичних осіб оподатковуються за а) простою прогресією та б) складною прогресією за наступною шкалою податкових ставок:

- неоподаткований мінімум – 500 дол. ;
- від 500 до 2000 дол. – 12% ;
- від 2000 до 5000 дол. – 20% ;
- від 5000 до 7500 дол. – 25% ;
- понад 7500 дол. – 35%.

Який із варіантів прогресивного оподаткування (простий чи складний) Ви вважаєте більш соціально справедливим?

7. Підприємство “ТріАнон” придбало сировини на 150 тис. грн. (враховуючи ПДВ). Внаслідок обробки була створена та реалізована продукція, причому по її продажу був нарахований втричі більший ПДВ. Визначити розмір податку з прибутку підприємства та податкові зобов'язання по ПДВ, якщо відомо, що інші витрати на виробництво дорівнювали 140 тис. грн. (у т.ч. ПДВ – 20 тис. грн.).

Для довідки: ставка податку на прибуток підприємства – 25%;
ставка ПДВ – 20%.

8. Підприємство "Азалія" реалізувала у 2015 році товарів і послуг на суму 1410 тис. грн. (з ПДВ). Її сукупні витрати у 2015 р. становили:

- 1) фонд заробітної плати робітників та службовців - 380 тис. грн.;
- 2) нарахування на заробітну плату - 120 тис. грн.;

- 3) придбання сировини та матеріалів - 300 тис. грн., у т.ч. ПДВ;
- 4) обов'язкові відрахування у бюджет - 10 тис. грн.;
- 5) послуги пов'язаних осіб - 200 тис. грн., у т.ч. ПДВ 30 тис. грн.;
- 6) амортизація - 220 тис. грн.

Визначити податкові зобов'язання (ПДВ та податок на прибуток) підприємства перед бюджетом за результатами року.

Для довідки: ставка податку на прибуток підприємства – 25%;
ставка ПДВ – 20%.

9. Відомо, що до зведеного бюджету країни “Х” надійшли наступні платежі:

Статті доходів	Величина надходжень (млн. дол.)
Податок з прибутку підприємств	800
Податок на додану вартість	1350
Платежі за використання надр	50
Платежі за видобуток нафти	180
Податок з майна громадян	140
Збори до бюджетних фондів соціального страхування	1800
Акцизи, мито та митні збори	450
Надходження від продажу облігацій внутрішньої державної позики	180
Надходження від реалізації державного майна	100
Прибуткові надходження від державних підприємств	30
Податки на доходи фізичних осіб	1700
Зовнішні позики	230

Визначити частку прямих та непрямих податків в загальних бюджетних надходженнях. Охарактеризувати особливості формування доходної частки бюджету країни “Х”.

10. За даними таблиці розрахувати прожитковий мінімум для сім'ї та визначити чи має вона право на державну соціальну допомогу малозабезпеченим? Якщо так, то в якому розмірі.

№	Член родини	Вік	Місячний дохід, грн.
1	Мати	38	2750
2	Дитина	5	----
3	Дитина	12	----
4	Бабуся	65	1200

11. Визначити середньомісячний сукупний дохід сім'ї для призначення житлової субсидії, якщо у будинку прописано чотири особи (батько, мати, бабуся-пенсіонерка, дитина шкільного віку) з таким доходом:

Члени сім'ї	Доходи за наданими довідками, грн.					
	січень	лютий	березень	квітень	травень	червень
Батько	1750	1050	1820	1540	2100	2100
Мати	-----	-----	1720	1720	1750	1800
Бабуся	880	880	880	880	880	880
Дитина	Поточний доходів немає					

Визначити, чи має сім'я право на призначення житлової субсидії, якщо щомісячно за нормативну частину комунальних послуг вона має сплачувати 580 грн. Розрахувати розмір субсидії.

12. Ракети наземного базування коштують 3,5 млн. дол., а підводного - 8 млн. дол., але після першого вдару супротивника 80% ракет наземного базування і 30% ракет підводного базування буде знищено. Визначити ефективну вартість ракет підводного і наземного базування та які з них має більший сенс використовувати.